

ÅRSRAPPORT FRA PROGRAMSENSOR

Rune Flikke, Universitetet i Oslo

Oslo, 15 februar 2021

Oppnevnt for perioden V-18 til og med H-21

Tredje rapport, 2020

GRUNNLAGET FOR RAPPORTEN

I forbindelse med arbeidet med denne rapporten skulle jeg besøkt Institutt for sosialantropologi 18.03.20, men besøket ble avlyst på grunn av korona nedstengning og ikke fulgt opp det semesteret. Da et fysisk besøk også viste seg vanskelig på høsten ble det bestemt at jeg skulle ta årets besøk på Zoom. Jeg valgte av praktiske grunner å fokusere på bachelor. Undersøkelsen er basert på deltakelse på tre digitale forelesninger, samt flere forelesninger som opptak i Mitt UiB. Jeg har fokuserte spesielt på forelesninger på SANT100 og 105, en arbeidsgruppe på SANT105 og en grundig gjennomgang av emnesidene til SANT150 på Mitt UiB. Den 05.11.20 møtte jeg fagutvalget en time på Zoom. Jeg har også hatt møte med fire studenter på SANT100 og snakket med forelesere og seminargruppeledere.

Jeg har i tillegg mottatt og gått gjennom dokumenter og informasjon om opptak, karakterfordeling og gjennomføring på alle emner.

Jeg vil i det følgende vektlegge de tre kursene hvor jeg deltok i den digitale undervisningen før jeg trekker ut hva jeg opplever som de viktigste punktene fra rapporten. Jeg vil her trekke på mine tidligere programsensorrapporter.

SANT100 Examen facultatum — Invitasjon til sosialantropologi

Jeg fulgte forelesningen som ble holdt den 12.11.20 og snakket med fire frivillige studenter i et «break-out»-rom i pausen på forelesningen. Jeg hadde videre en grundig gjennomgang av kurset på Mitt UiB og så gjennom opptak av flere tidligere forelesninger. Kurset har også blitt behandlet i min rapport fra januar 2020 og kort kommentert i rapporten fra 2019.

SANT100 er et 10 ECTS kurs på første semester bachelor. Det er fordelt over 15 forelesninger som gir en god og grunnleggende kunnskap om antropologiske begrep, perspektiv, metode, formidlingsformer. I løpet av emnet opparbeider studentene også en god faghistorisk oversikt. De fire første forelesningen fokuserer på en generell introduksjon til antropologifaget, sentrale begreper, metode, feltarbeid og deltakende observasjon. Fra femte forelesning er det tematiske fokuset i stor grad samlet rundt aspekter ved sosial differensiering og dekker sentrale temaer som kaste og klasse, alder og kjønn, samt rase — et viktig, men sjeldent fokus i norsk antropologi. I tillegg var det en forelesning over monografien *Owners of the Sidewalk* og en gjesteforelesning om etnografisk film som problematiserer observasjon og blikk, to helt sentrale tema i sosialantropologisk metode. Pensum er gjennomtenkt og har funnet en god balanse mellom engelsk og norsk samt nyere og faghistorisk relevante tekster. Læringsmålene er godt innrettet i forhold til kunnskap som forventes i første semester. Av smittevern hensyn ble eksamensformen H-20 endret fra 6 timers skoleeksamen til 48 timers hjemmeeksamen.

H-20 var det to emneansvarlige to og undervisningsassistenter. Jeg overvar forelesningen som ble holdt 12.11.20. Foreleser startet med en oppsummering av forrige forelesning for å bygge bro til dagens tema som var «kjønn og ulikhet». Det var 66 studenter tilstede ved starten

av forelesningen noe som utgjorde 50% av de som var oppmeldt til eksamen. Det var ingen frafall i løpet av forelesningen. De fleste var derimot uten videokamera, så det var ikke mulig å observere i hvor stor grad de var engasjert og faktisk var tilstede.

Forelesningen omhandlet transkjønnethet og maskulinitet.

En av undervisningsassistentene holdt første del av forelesningen om sitt feltarbeid på LHBT miljøet i Myanmar. Dette var første gang vedkommende foreleste og det var en meget ryddig og godt disponert forelesning som startet med å informere om at informanten hadde gitt tillatelse til å vise bildene. Forelesningen vekslet meget godt mellom PowerPoint, forelesning og en sesjon hvor det ble praktisk illustrerte et poeng fra forelesningen i forhold til hvordan knuten på plagget *lungchi* var avgjørende for om du ble definerte som mann eller kvinne.

Forelesningen ble etterfulgt av diskusjon som var preget av aktiv deltakelse fra flere studenter. Det tekniske fungerte bra, men en film som ble vist hakket en del uten at det sto i veien for utbytte.

Det ble avslutningsvis opplyst om at neste forelesning er oppsummering og studentene ble oppfordret til å sende inn spørsmål og sjekke nye beskjeder på kunngjøringer. Til slutt ble det gitt informasjon om evaluering av kurset og vist hvor de finner skjemaet på Mitt UiB.

I pausen møtte jeg fire frivillige studenter i et «breakout room». De var enige i at fysiske forelesninger gir større læringsutbytte, men var veldig positive til gjennomføringen av de digitale forelesningene under de rådende forutsetningene. De har sett på filmene som ble lagt ut og benyttet seg av nettressursene. Det ble understreket at opptak av forelesningene er et viktig supplement de gjerne ville fortsette med når studiehverdagen er tilbake til normalen. Den store utfordringen var ensomhet og savn etter å bli bedre kjent med medstudentene de traff i den «to dager lange fadderuka». En av de fire hadde hatt jevnlige

digitale kollokvier, en har møtt sin gruppe fysisk, men lagt opp til digitale kollokvier for å forberede til eksamen.

Jeg gjennomgikk emnesidene på Mitt UiB 21.11.20. Førsteintrykket er en oversiktlig og gjennomtenkt struktur hvor all nødvendig informasjon er inkludert. Dette gjelder blant annet personvern hensyn og hvordan forelesningene ble filmet og hva studenter som ikke ville filmes skulle gjøre for å unngå dette. Sidene inneholder all tilstrekkelig informasjon som trengs for å ta kurset. Introduksjonen inneholdt en klar gjennomgang fra uke til uke og inkluderte informasjon om obligatoriske aktiviteter og hva som skal til for å få disse godkjent. Eksamensendringene var tydelig kommunisert med detaljert informasjon om krav til utforming og lengde samt at alle besvarelser blir sjekket for plagiat. Inkludert var også retningslinjer for karaktergivning og eksempler på tidligere eksamensoppgaver. Emnesidene inneholdt også følgende dokumenter om den obligatoriske oppgave med minifeltarbeid: i) elementer som bør være med i feltrapporten ii) Veiledning i oppgave skriving iii) Veiledning i referanseteknikk. Den positive endringen i minifeltarbeidet jeg poengterte i min forrige rapport ser ut til å være ved, selv om det har vært spesielle utfordringer knyttet til feltarbeid under korona. Det var også en godt synlig seksjon om ensomhet blant studenter som inneholdt gode råd i forhold til psykisk helse og håndtering av korona restriksjonene.

Mappen for forelesninger fulgte det innledende gode inntrykket. Det var en kronologisk inndeling hvor alle opptak og PowerPoint i to versjoner — en med plass til notater — og ekstra kursmateriell var inkludert. En gjennomgang av flere forelesningsopptak bekreftet førsteinntrykket. Forelesningene startet typisk med oversikt over leseforberedelser, etterfulgt av oppsummering fra forrige time og ble avsluttet med summe grupper noe som sørget for god

studentaktivering. En forelesning benyttet seg av Mentimeter med påfølgende diskusjon av svaralternativer.

Det var for det meste tradisjonelle forelesninger i opptak. Et unntak var forelesningen nummer 11 i uke 46 over monografien «Owners of the Sidewalk» som var lagt om til «flipped classroom». Her hadde også foreleser laget en nyttig film med gode tips om hvordan man kan lese en monografi med størst mulig utbytte. Dette er et godt supplement da ferske bachelorstudenter ofte sliter med å tilegne seg denne sentrale delen av pensum.

En utfordring i forbindelse med korona var knyttet til bruken av etnografisk film. Den nye undervisningssituasjonen gjorde at filmene måtte legges ut på emnesiden, noe som medførte at de ikke hadde rettigheter til å vise flere av de planlagte filmene. Filmutvalget var likevel gjennomtenkt og tydelig rettet mot førstesemester studenter. Ut fra studenttilbakemeldingene jeg mottok har dette vært en meget gunstig endring fra tilbakemeldingene jeg fikk under mine første besøk.

Det var totalt 136 påmeldt til emnet, av disse var 123 oppmeldt til eksamen. Av disse avla 109 studenter eksamen. 11 møtte ikke og 3 strøk. Snittkarakter var C, der den har ligget de siste årene.

SANT105 Power: Its articulations and disguises

SANT105 er et 15 ECTS kurs i tredje semester for antropologistudentene. Det var en emneansvarlig og en undervisningsassistent. Kurset ble holdt på engelsk og besto av 13 forelesninger og 7 seminarer med frivillig oppmøte. Anbefalte forkunnskaper er SANT100 og 150. Jeg deltok på to digitale forelesninger. Den 23.11.20 med gjesteforeleser på temaet «Power in the post-colonies» og en gjesteforelesning over temaet «Politics of the environment» som ble holdt 03.12.20. Ved starten av begge

forelesningene lå deltakertallet ganske stabilt på mellom 45 og 50 noe som var litt lavere enn forventet med tanke på at 137 oppmeldt til eksamen. Ca 25% av disse var tilstede med video. Forelesningene var preget av gjennomgående god bruk av bilder, og tekst i PowerPointene. En av forelesningen forgikk uten pause, uten at det førte til nedgang i antall deltakere.

Som studentaktiverende tiltak benyttet de seg av Kahoot på de fem første forelesningene. På Mitt UiB var det også lenket opp til flere illustrerende YouTube filmer og en rekke podcaster om teoretikere og teoretiske perspektiver på pensum. Disse treffer nivået meget godt og er utvilsomt en viktige resurser som vil hjelpe svært godt i å fordøye et pensum som kan være komplisert for tredje semester studenter. Undervisningsplanen inneholder detaljert oversikt over undervisningen uke til uke, med tydelig informasjon om obligatorisk og anbefalt lesning, filmer og de fire gjesteforeleserne som bidro.

Writer's collective er et interessant tiltak på SANT105 (og andre emner) som jeg ikke har hatt anledning til å undersøke nærmere. Her skrives det sammendrag av tekster som ikke gjennomgås i arbeidsgruppene og deles og kommenteres med de andre gruppemedlemmene. Dette virker som et meget godt tiltak som jeg gjerne ser på under mitt neste besøk.

Arbeidsgruppe SANT105, 01.12.20

Det var seks deltakere på seminaret. Jeg startet med å introdusere meg selv og hvorfor jeg ønsket å delta. Det var ingen motforestillinger til at jeg var tilstede. Seminaret var delt i to.

I første del delte de i to grupper som ble delegert til «breakout rooms» for å diskutere monografien «Life Exposed». Diskusjonen varte i tjue minutter. Jeg deltok i en gruppe med kamera slått på. Det var en åpen og god diskusjon, selv om det var et par studenter som ikke hadde lest

godt. Diskusjonen fortsatte i plenum, med innspill fra seminargruppeleder.

Del to var satt av for å diskutere tidligere eksamensoppgaver. De ble gitt tretti minutter. En student ble delegert jobben å bruke white-board-funksjonen i Zoom til å lage en mind-map fra diskusjonen. Hver deltaker ble bedt om å bruke 5 min alene og skrive ned noen nøkkelord og setninger til oppgaven for så å lage en mind-map. En med dårlig nettilgang fikk spørsmålene i chat og jobbet med dem alene. Seminargruppeleder vekslet mellom gruppene. Denne delen av seminaret viste det seg vanskelig å styre tiden. Det siste kvarteret ble brukt til en oppsummerende diskusjon. Hovedinntrykket er at det ble jobbet godt, men at Zoom byr på noen ekstra utfordringer for seminarundervisning. Dynamikken i gruppen fungerte ikke så godt som jeg tidligere har observert i fysiske seminarer. Noen så også ut til å slite litt med white-board funksjonen.

Det har vært en jevn økning i antall studenter de siste årene. Det var 140 studenter påmeldt til emnet. 137 var oppmeldt til eksamen og 120 besto. 16 møtte ikke til eksamen og 1 person strøk. Snittkarakteren var B, det samme som i 2019.

Møte med undervisningsassistentene, SANT100 og 105

Den 13.11.20 hadde jeg Zoommøte med undervisningsassistentene på SANT100 og 105. Gjennom en times samtale med dem ble det klart uttrykt at studentene har vist seg å være svært tilpasningsdyktige tross en vanskelig studiehverdag. Studentene ble beskrevet som stort sett faglig sterke, men at det ikke var så lett for mange å ta ordet i digitale sammenhenger. I sin rolle som faglige mentorer tilbyr undervisningsassistentene mentorsamtaler for førsteårsstudentene, og dette var det syv studenter som benyttet seg av for å få råd om studieteknikk og motivasjon. Den påfølgende mandagen skulle

Fagutvalget arrangerer Antromandag hvor undervisningsassistentene og studenter fra flere emner er invitert for å snakke om eksamen.

Undervisningsassistentene satt igjen med veldig positive erfaringer fra det digitale semesteret. Dette på tross av at det var ting «oppover i systemet» som sviktet litt. Det var blant annet vanskelig å få IT-hjelp når man trengte det, noe som gjorde at ting tok langt mer tid enn normalt. Her har kolleger stilt opp og vært til uvurderlig hjelp i form av ferdige maler, tips og ideer. Alt ekstraarbeidet som ble lagt inn da universitetet stengte i mars 2020 høster de av nå, selv om de fortsatt opplever at det kreves mye ekstraarbeid gjennom hele semesteret. Dette er en gjennomgående utfordring som er godt dokumentert i [Forskerforbundets rapport om arbeidssituasjonen i UH sektoren under Koronapandemien](#). På tross av utfordringene som preget 2020, stortrives de i jobben og opplever at den stort sett er hva de ønsket seg. Ett viktig bidrag her er at undervisningsassistentene på begge kurs også holdt en 45 minutters gjesteforelesning. De opplevde å ha fått god støtte noe som sørget for en god opplevelse som ga mersmak. En slik positiv førsteerfaring er viktig i forbindelse med rekruttering og økte krav om arbeidslivrelevans.

SANT150: Akademisk skriving, teori og metode: antropologiske tilnærmingar

Denne evalueringen er basert på gjennomgang av emnesidene på Mitt UiB utført 25.11.20. Kurset startet som en hybrid løsning hvor studentene var delt alfabetisk i to grupper. De hadde fysisk og digital undervisning annenhver uke. Sidene inneholdt god informasjon om personvern og gjorde blant annet oppmerksom på at pausene også ble streamet, samt at studentene selv har ansvar for å unngå å bli filmet og snakke i mikrofonen.

Emnesiden på Mitt UiB inneholdt informasjon om de digitale arbeidsgruppene og tips til hvordan studentene kunne forberede seg til undervisningen. Diskusjonstråd med relevante resurser for kurset startet bra i august, men dabbet betraktelig av utover kurset. Gode og informative slides og tekster om hvordan lese og skrive etnografi var inkludert.

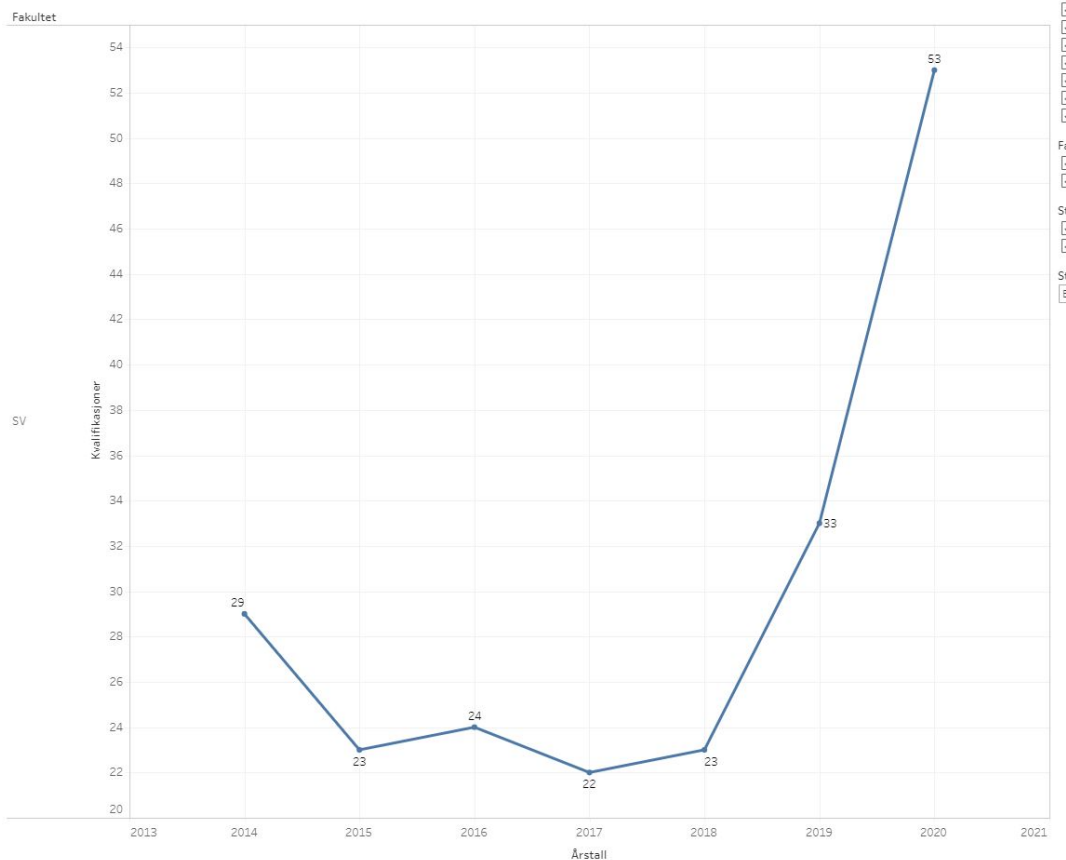
Eksamen ble utlevert mandag 23.11 og innlevering satt til 30.11. Opptak av forelesningene ble fjernet før eksamen. Eksamensinformasjonen inkluderte en «Eksamenshuskeliste» med all relevant informasjon. Det var også lagt ut en fagspesifikk veileder med retningslinjer for karakterfastsetting, en grundig veileder i referanseteknikk og oppgaveskriving lå sammen med tidligere eksamensoppgaver fra H-18 og H-19. Kahoot ble brukt i en oppsummeringsforelesning, med en klar beskjed om at dette ikke var til bruk for referanse i eksamensbesvarelsene.

135 studenter var påmeldt til emnet, 124 oppmeldt til eksamen. Av disse besto 110 studenter. 12 møtte ikke til eksamen og 2 strøk. Snitt karakteren var C.

Oppsummering:

Det har vært en jevn oppgang i antall registrerte studenter på bachelor programmet de siste fem årene. I perioden H-16 til H-20 økte antallet registrerte studenter fra 174 til 259 og studiepoeng produksjonen per student fra 18,04 til 25,39. Den totale studiepoengproduksjonen har i denne perioden mer enn doblet seg fra 2075 til 5510, noe som må sies å være en markant vekst som vitner om det gode arbeidet som er gjort på undervisningssiden og i rekrutteringsarbeidet (se årsrapporten, januar 2020). Veksten gjenspeiles i følgende diagram for kandidatproduksjonen i perioden.

Ferdige kandidater - Linjediagram

Det er mange grunner til denne positive utviklingen, men jeg vil trekke ut tre områder hvor det har vært en merkbar positiv endring de tre årene jeg har virket som programsensor.

Fra mitt første besøk V-18 har det vært en meget god utvikling av de digitale undervisningsressursene. Det er åpenbart at periodene med nedstengingen av universitetet har akselerert denne utviklingen, men de pedagogiske løsningene og praktiske tilretteleggingen som er valgt er gjennomarbeidet og jevnt over av meget høy kvalitet. Dette gjenspeiles også på andre områder som bruken av etnografisk film på SANT100, som under mitt besøk H-18 ble kritisert. Filmvisning framstår nå som en integrert del av undervisningen og har vært høyt verdsatt av de studentene jeg har pratet med de siste to årene. Det siste område jeg vil trekke fram har vært et gjennomgangstema blant studentene i de to første rapportene mine. Studentene jeg pratet med i forbindelse med mine to første rapporter understreket at ikke så relevansen av antropologifaget de første semestrene av studiet. De

emnene jeg overvar i denne runden skilte seg klart ut fra den trenden. Forelesningene og kursinnholdet på Mitt UiB var oppdatert og viste klart hvordan antropologien har svært mye å bidra med i forhold til dagsaktuelle problemstillinger som for eksempel klimaendringer, pandemier og politisk radikalisering.

Avslutningsvis vil jeg trekke fram et par områder det kan være verd å se nærmere på. Selv om de forskjellige emnesidene på Mitt UiB var forholdsvis enkle å finne fram i, var det etter mange timer på nett ingen selvfølge hvor jeg skulle finne informasjonen jeg lette etter. En mer gjennomført praksis vil være fint å innføre i tiden som kommer.

Det er også en noe varierende praksis i forbindelse med publisering av forelesninger på kursene. Der de har vært mer restriktive i forhold til tilgjengelighet, er det gitt tydelig informasjon slik at studentene vet hva de kan forvente. På et av kursene var det også godt begrunnet med klar henvisning til åndsverklovens fastsetting av rettigheter til digital undervisning. Likevel, et klart uttrykt ønske fra studentene har vært tilgang til forelesningsopptak og andre ressurser gjennom hele kurset.

Det har i rapportene fra 2019 og 2020 vært gjentatte kommentarer i forhold til studiemiljøet og etableringen av et inkluderende studentmiljø tidlig på bachelorstudiet. Her viser nasjonale undersøkelser at studentene har blitt hardt rammet under pandemien. Jeg har ikke fått tilgang på studiebarometeret for 2020, men mitt begrensede inntrykk fra grunnlagsmaterialet jeg har mottatt og de digitale møtene har vært at studentene har slitt sosialt, men verdsetter høyt innsatsen fra forelesere og seminargruppeledere. På tross av begrensningene i de digitale møtene var et mindretall av studentene overraskende aktive. Forelesningen var stort sett i det tradisjonelle formatet 2 x 45 minutter, men inneholdt en god variasjon av studentaktiverende tiltak som Kahoot, Mentimeter og

summegrupper. Det faktum at deltakertallet i de forelesningene jeg overvar holdt seg like høyt gjennom de to timene tyder på at dette fungerte tilfredsstillende. Utfordringen er å lokalisere forbedringspotensialet i de nye digitale løsningene, hva som har fungert for studentene og bør beholdes når den fysiske undervisningen kan gjenopptas. Dette kan eventuelt bli et tema for besøkene i 2021. Et annet relatert tema jeg gjerne skulle sett nærmere på er tilbudet om å delta i teknologi-frie arbeidsgrupper (SANT105).

Rune Flikke (sign)